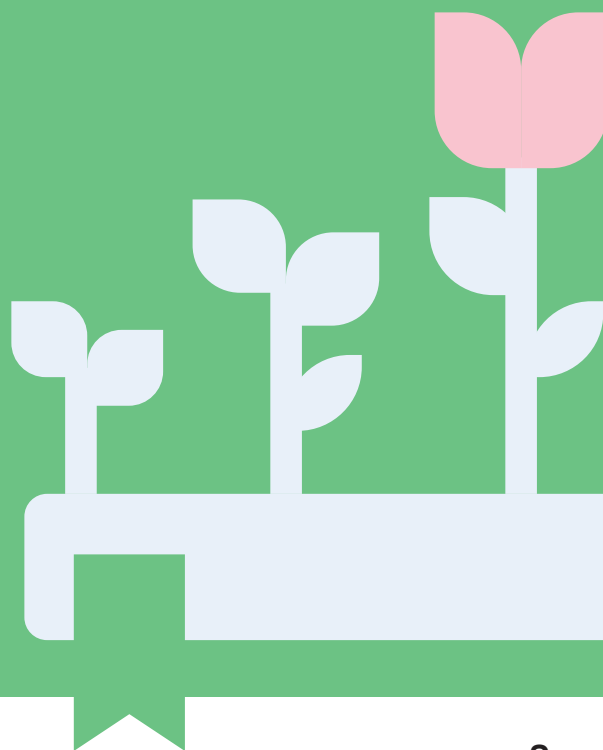

Education Lab
What works in education

Praktijkaart

World of Words

Suze van Capelleveen
Vrije Universiteit Amsterdam

Mirte Dikmans
Universiteit Maastricht

Doel van de interventie

World of Words (WOW) is een aanvullend curriculum dat jonge kinderen ondersteunt bij het ontwikkelen van hun woordenschat, conceptuele kennis en inhoudelijke kennis in de wetenschap. Het curriculum omvat doelgerichte inhoudelijke gesprekken en gezamenlijke voorleesactiviteiten die zich richten op verschillende boeiende thema's binnen levenswetenschappen, biologie en natuurkunde. Als aanvullend programma kan WOW eenvoudig worden geïntegreerd in elk bestaand curriculum.

Het doel van deze methode is om de woordenschat van kinderen te vergroten door woordkennis te verbinden met wereldkennis. Op deze manier ontwikkelen leerlingen essentiële vaardigheden voor tekstbegrip en worden ze zelfverzekerde, betrokken lezers.

Voor welke groep kinderen?

WOW is ontworpen voor kinderen in groep 1 tot en met groep 4, wat betekent dat het programma zich richt op kinderen van ongeveer 4 tot 8 jaar oud.

Kijk voor meer informatie

op onze website:

www.education-lab.nl

Wat moet er gedaan worden?

In deze aanpak gebruikt de leerkracht de voorleestijd om kinderen meer te leren over een onderwerp, met de nadruk op het vergroten van hun woordenschat, het begrip van belangrijke ideeën en kennis van grote thema's. WOW hanteert drie belangrijke principes om dit te bereiken: (1) het effectief inzetten van verschillende soorten teksten; (2) het aanbieden van duidelijke en eenvoudige lesplannen; en (3) het verbinden van wat kinderen leren, zowel binnen één thema als tussen verschillende thema's, zodat ze hun kennis geleidelijk uitbreiden. We zullen deze principes één voor één doorlopen.

Principe 1

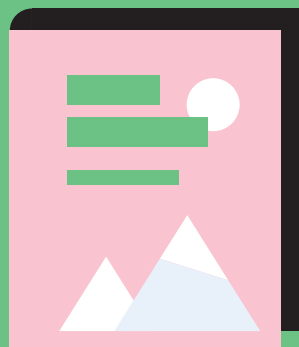
Voor elk thema zijn er vijf boeken geselecteerd, zodat kinderen steeds nieuwe woorden leren en verschillende soorten teksten lezen. WOW maakt gebruik van de kenmerken van elk teksttype, waarbij elk type een specifieke functie vervult. In plaats van teksten eenvoudiger te maken op basis van het niveau van de kinderen, worden juist uitdagende teksten ingezet om hen te stimuleren. Elk thema begint met boeken die de kinderen al enigszins kennen, waardoor ze belangrijke basiskennis opbouwen en vaardigheden ontwikkelen om later met moeilijkere, informatieve teksten om te gaan. Deze volgorde van introductie is bedoeld om de verwerving van belangrijke woordenschat en concepten te vergemakkelijken.

- **Voorspelbare teksten** helpen kinderen helpen vertrouwd te raken met het onderwerp. Deze teksten bevatten rijmpjes en herhalingen, waardoor kinderen de nieuwe woorden kunnen onthouden. Deze korte en leuke boeken zijn ideaal om herhaaldelijk te lezen. Na ongeveer drie keer lezen zullen kinderen waarschijnlijk de belangrijkste woorden beginnen te onthouden en deze mogelijk in zinnen gaan gebruiken (World of Words, n.d.).
- **Verhalende teksten** zijn iets moeilijker en stellen kinderen voor aan personages, plaatsen, gebeurtenissen en oplossingen. Deze herkenbare verhaalstructuur kan hen helpen de leuke verhalen beter te onthouden (World of Words, n.d.).
- **Informatieve teksten** worden aan het eind van het thema geïntroduceerd, omdat kinderen dan een goed begrip moeten hebben van de woorden en concepten die met het onderwerp verband houden. Hoewel deze informatieve boeken nog steeds uitdagend zijn, kunnen kinderen ze doorgaans begrijpen omdat de basis al is gelegd. Door de tekstsoorten die hiervoor zijn gelezen, hebben kinderen een netwerk van woorden en concepten ontwikkeld, waardoor hun begrip van informatieve teksten dieper en betekenisvoller wordt.

Principe 2

WOW heeft eenvoudige lesplannen ontwikkeld voor elk thema, die leerkrachten helpen om kinderen het meeste uit hun leeservaring te laten halen. Deze lesplannen bieden richtlijnen voor effectieve gesprekken en interacties, zoals samen praten, samen lezen en samen nadenken. Ze zijn gebaseerd op onderzoek en benadrukken het belang van het oefenen van woorden, actieve betrokkenheid en het volgen van de voortgang van de leerlingen (World of Words, n.d.).

- **Stap 1: “Samen praten” (Initiële conversatie):** Deze fase is bedoeld om kinderen meer te leren over een specifiek wetenschappelijk onderwerp. Leerkrachten beginnen met het uitleggen van het onderwerp en de bijbehorende woorden, gebruikmakend van videoclips of kaartjes met afbeeldingen. Tijdens het gesprek helpen ze de kinderen om de nieuwe woorden te koppelen aan het onderwerp en hun eerdere kennis.
- **Stap 2: “Samen lezen” (Gezamenlijke boeklezing):** Tijdens de gezamenlijke boeklezing lezen leerkrachten de teksten op een enthousiaste manier voor en stellen ze vragen die kinderen aanmoedigen om te praten over wat ze lezen. Na het voorlezen van een voorspelbare tekst vragen ze bijvoorbeeld wat de kinderen van de nieuwe woorden vinden. Bij narratieve teksten stoppen ze soms om belangrijke woorden uit te leggen of te koppelen aan het verhaal. Bij informatieve boeken pauzeren ze op verschillende momenten om de informatie te verbinden met eerder gelezen boeken.
- **Stap 3: “Samen reflecteren” (Reflectiegesprek):** Dit gesprek helpt kinderen om verbanden te maken tussen wat ze over verschillende onderwerpen hebben geleerd. Leerkrachten stellen open vragen om de kinderen aan het denken te zetten over de teksten. Ze kunnen de vragen van de ontwikkelaar gebruiken, maar ook zelf vragen bedenken. Leerkrachten moedigen kinderen aan om hun antwoorden toe te lichten en de nieuwe woorden te gebruiken. Als kinderen moeite hebben om de nieuwe woorden of hun betekenissen te onthouden, kijken de leerkrachten naar plaatjeskaarten voor ondersteuning.

Principe 3

WOW benadrukt het belang van het verbinden van leren binnen en tussen onderwerpen om kennisnetwerken te creëren. Kinderen krijgen de tijd om diepgaande kennis te ontwikkelen in belangrijke onderwerpen, in plaats van slechts oppervlakkige informatie over niet-verwante onderwerpen. Door hen meerdere dagen en weken onder te dompelen in relevante thema's, kunnen ze expertise opbouwen en belangrijke woorden en ideeën in verschillende contexten leren.

WOW richt zich daarvoor op interessante onderwerpen die gesprekken tussen kinderen stimuleren. Elk lesplan behandelt zes onderling verbonden thema's, zoals weergegeven in Tabel 1), zoals de kenmerken van verschillende dieren (bijvoorbeeld zoogdieren, reptielen, insecten) en de essentiële behoeften van levende wezens, zoals voedsel, leefomgeving en het klimaat.

Groep 1	Groep 2	Groep 3	Groep 4
Beweging	Woestijn	Ecologie	Dieren adaptaties
Gezond eten	Beweging	Extreem weer	Landvormen
Menselijk lichaam	Oceanen	Leefgebieden	Simpele machines
Zeedieren	Regenwouden	Mysterie van de ruimte	Ondergrondse ecosystemen
Huisdieren	Seizoenen	Oceaan zones	Universum en sterren
Wilde dieren	Schaduw en licht	Water	Waterbesparing

Tabel 1. Thema's per groep

Wat hebben we hiervoor nodig?

Leerkrachten die het WOW-programma in hun klas willen gebruiken, krijgen in het begin training en coaching naar wens.

Professionele Ontwikkeling: Het WOW-team biedt trainingen die speciaal zijn aangepast aan de behoeften van de leerkrachten. Deze trainingen kunnen variëren van één-op-één online gesprekken tot grotere trainingen en hulp op locatie.

WOW Coaching: Het WOW-team werkt samen met leerkrachten om hen goede coaching te geven die past bij hun behoeften. De coaching kan bestaan uit regelmatige online sessies met één persoon of observaties en demonstraties op school.

Faciliteiten: Tijd van de leerkrachten om de lessen uit te voeren en voor te bereiden. Internettoegang en aparte vergaderruimtes kunnen nodig zijn voor online consultaties of trainingen.

Materialen: Voor de uitvoering van WOW zijn zes sets materialen beschikbaar per schooljaar (groep 1 t/m 4). Elke set is gericht op een specifiek wetenschappelijk onderwerp en bevat vijf teksten, waaronder voorspelbare, verhalende en informatieve teksten. Tevens is er een leerkrachtengids met een script, 15 plaatjeskaarten en een poster over het onderwerp.

Wie voert het uit?

De leerkracht voert de interventie in de klas uit.

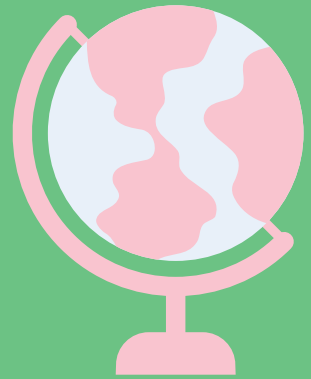
Hoe lang duurt de interventie?

De sessies worden 3 tot 5 dagen per week gehouden en duren 12 tot 15 minuten. Ze worden uitgevoerd tijdens de kringbijeenkomsten met de hele groep. Leerkrachten behandelen jaarlijks 6 onderwerpen, verdeeld over een periode van 2 tot 3 weken.

Waar moet je op letten?

Momenteel is de interventie enkel beschikbaar in het Engels. Deze praktijkkaart is daarom vooral bedoeld als inspiratie.

Daarnaast is het belangrijk om de boeken van WOW in de voorgestelde volgorde te lezen. Door deze volgorde aan te houden, kunnen kinderen het meeste voordeel halen uit de voorleesactiviteiten. Deze gestructureerde aanpak helpt hen niet alleen om nieuwe woorden te leren, maar ook om de onderliggende concepten beter te begrijpen. Het kan bijdragen aan een logische en samenhangende opbouw van kennis, wat belangrijk is voor hun leerproces (World of Words, n.d.).

Wat zijn de kosten?

Het programma is te koop voor ongeveer €414,00, wat neerkomt op €69,00 per materiaal set. De ontwikkelaar biedt de training voor professionele ontwikkeling en coaching gratis aan.

Welke uitkomsten kunnen we verwachten?

In totaal zijn er vier studies uitgevoerd om de effecten van het programma World of Words (WOW) te onderzoeken. Deze studies hebben verschillende significante effecten van het programma aangetoond op de vocabulaire- en cognitieve ontwikkeling van leerlingen:

1. Leerlingen worden beter in het indelen en groeperen van nieuwe woorden. Dit laat zien dat ze makkelijker verbanden leggen en concepten begrijpen (Neuman & Dwyer, 2011). De effectgrootte is 0.94, wat betekent dat het effect groot is.
2. Leerlingen worden beter in het afleiden van woordbetekenissen door patronen en verbanden te herkennen (Neuman et al., 2011), met een effectgrootte van 0.66, wat een gemiddeld tot groot effect is.
3. Leerlingen verbeteren hun lees- en luistervaardigheden, wat hun begrip van teksten en gesproken taal versterkt (Neuman et al., 2015), met een effectgrootte van 0.54, wat een gemiddeld effect is.
4. De expressieve woordenschat van leerlingen verbetert, wat blijkt uit hun vermogen om woorden juist te benoemen op basis van afbeeldingen (Neuman et al., 2021). De effectgrootte van 0.43 duidt op een gemiddeld effect.

Uit de onderzoeken blijkt dat de interventie nauwelijks invloed had op de visuele woordenschat (effectgrootte 0.05) en de actieve woordenschat (effectgrootte 0.06). De effecten in deze gebieden waren zeer klein en niet significant.

Bronnen

Neuman, S. B., Newman, E. H., & Dwyer, J. (2011). Educational effects of a vocabulary intervention on preschoolers' word knowledge and conceptual development: A cluster-randomized trial. *Reading Research Quarterly, 46*(3), 249–272

Neuman, S. B., Pinkham, A., & Kaefer, T. (2015). Supporting vocabulary teaching and learning in prekindergarten: The role of educative curriculum materials. *Early Education and Development, 26*(7), 988–1011

Neuman, S. B., & Dwyer, J. (2011). Developing vocabulary and conceptual knowledge for low-income preschoolers: A design experiment. *Journal of Literacy Research, 43*(2), 103–129

Neuman, S. B., Samudra, P., & Danielson, K. (2021). Effectiveness of scaling up a vocabulary intervention for low-income children, pre-K through first grade. *The Elementary School Journal, 121*(3), 385–409

What Works Clearinghouse, Institute of Education Sciences, U.S. Department of Education. (2023, August). World of Words. <https://whatworks.ed.gov>

World of Words. (n.d.). *World of Words WOW*. <https://www.worldofwordswow.com/>